

Литература:

1. Бузни А.Н. Инновационная стратегия в научных организациях. – К.: Нива, 1998. – 167 с.
2. Иванченко В.И. Перспективы развития виноградарства в Крыму // Виноградарство, виноделие. – 1997. – № 1. – С. 13-14.
3. Hiromoto, T. (1988), "Another hidden-Japanese Management Accounting", Harvard Business Review, July- August, pp. 4-7.
4. Tanaka, T. (1993), "Target costing at Toyota", Journal of Cost Management, Vol. 7 No. 1, Spring, pp. 4-11.
5. Young, D. (1993), "Managing the Stages of Hospital Cost Accounting", Healthcare Financial Management, April, p. 58.

УДК 338.332.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ДЖЕРЕЛАМИ ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АПК

*Смолянська О. Ю., доцент; Смолянський Ю. В., магістрант
Полтавська державна аграрна академія*

У статті проаналізовано ряд актуальних питань щодо визначення економічної сутності інвестиційних ресурсів підприємств агропромислового комплексу України, їх форма та джерел утворення. Розглянуто основні принципи управління джерелами фінансування інвестиційних проектів та критерії їх оптимізації.

In the article the row of pressing questions is analysed in relation to determination of economic essence of investment resources of enterprises of agroindustrial complex of Ukraine, their forms and sources of education. Basic principles of management of financing of investment projects sources and criteria of their optimization are considered.

Постановка проблеми. В сучасних умовах агропромисловий комплекс України забезпечує формування близько 17 % ВВП, є одним з основних бюджетоутворюючих та експортоорієнтованих секторів національної економіки. Виробництво сільськогосподарської продукції, природно, посідає центральне місце в українському АПК і вимагає розширеного відтворення, розвитку на інтенсивній основі, з метою забезпечення економічної та продовольчої безпеки країни. Темпи економічного зростання в галузі, а також прискорене оновлення матеріально-технічної бази значною мірою залежать від активізації інвестиційної діяльності. У свою чергу, цей процес залежить від прийняття інвестиційних рішень суб'єктів підприємництва відносно фінансового забезпечення, тобто ефективних рішень з управління джерелами інвестиційних ресурсів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання теорії і практики інвестиційного менеджменту досліджували такі зарубіжні вчені, як: Г. Александер, Г. Бірман, Д. Бейлі, Л. Гітман, М. Джонк, Л. Крушвіц, Д. Норткотт, У. Шарп, С. Шмідт, Ф. Фабоцци, М. Яхяєв та інші. Вагомий внесок в теорію інвестиційної діяльності, зокрема, управління фінансовим забезпеченням інвестиційного процесу зробили вітчизняні науковці:

І. О. Бланк, Т. В. Майорова, Л. М. Борщ, В. П. Галушко, Г.М. Підлісецький, А.А. Пересада, П. Т. Саблук, П. А. Стецюк, В. П. Савчук, А. М. Третяк, А. В. Чупіс, І. В. Шалигіна та інші українські фінансисти. Проте з'ясування економічної сутності інвестиційної діяльності, інвестиційних ресурсів та їх джерел, шляхів їх оптимізації з метою максимізації ефекту, підвищення рейтингів привабливості об'єктів інвестування та сільськогосподарських підприємств, що дасть змогу найбільш ефективно вкладати капітал суб'єктів господарювання аграрної сфери, поки що залишаються недостатньо розробленими і вимагають подальшого розвитку й удосконалення.

Постановка завдання. Метою статті є розробка теоретико-методичних підходів та практичних рекомендацій щодо удосконалення управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств та прийняття ефективних рішень з вибору джерел ресурсного забезпечення.

Виклад основного матеріалу дослідження. З'ясуємо економічну сутність поняття інвестиційних ресурсів, та основні принципи їх формування. За визначеннями Т. В. Майорової та А. А. Пересади під інвестиційними ресурсами слід розуміти капітал у матеріалізованій формі та втілений у засобах виробництва, а також капітал той, що вкладається у засоби виробництва – в грошовій та інших формах (наприклад, інтелектуальній) для забезпечення інвестиційної діяльності [4].

Основні форми інвестиційних ресурсів підприємств представлено на рис. 1.

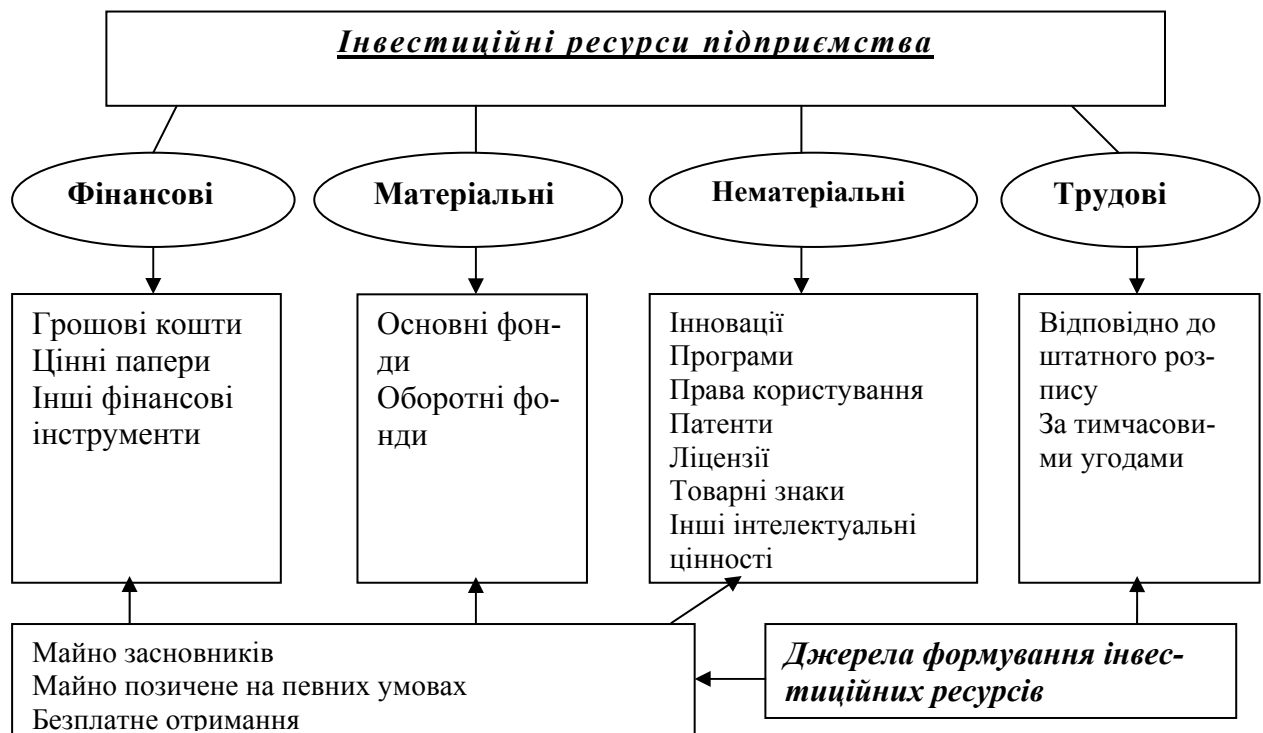

Рис. 1. Форми інвестиційних ресурсів підприємств АПК

Усі напрями та форми інвестиційної діяльності суб'єкта підприємництва здійснюються за рахунок інвестиційних ресурсів, які формуються ним представлені усіма активами та видами коштів, що залучаються для здійснення вкладень в об'єкти інвестування [1].

Основною метою формування інвестиційних ресурсів підприємства є задоволення потреб у придбанні необхідних інвестиційних активів та оптимізація їх структури з позицій забезпечення ефективних результатів інвестиційної діяльності. З урахуванням цієї мети процес формування інвестиційних ресурсів має базуватися на таких принципах:

- 1) принцип врахування перспектив розвитку інвестиційної діяльності;
- 2) принцип забезпечення відповідності обсягу залучених інвестиційних ресурсів обсягу інвестиційних потреб підприємства;
- 3) принцип забезпечення оптимальної структури інвестиційних ресурсів із позицій ефективної інвестиційної діяльності;
- 4) принцип забезпечення мінімізації витрат формування інвестиційних ресурсів із різних джерел;
- 5) принцип забезпечення високоефективного використання інвестиційних ресурсів у процесі інвестиційної діяльності [4].

При здійсненні інвестиційної діяльності, необхідно враховувати весь спектр можливих джерел фінансування інвестицій, який включає три основні групи: власні, залучені і позикові (рис. 2).

Рис. 2. Склад джерел формування інвестиційних ресурсів підприємства

Стратегія формування інвестиційних ресурсів є важливим складовим елементом не тільки інвестиційного, але й фінансового менеджменту підприємства. Розробка такої стратегії покликана забезпечити стабільну інвестиційну діяльність у передбачених обсягах, найбільш ефективно використання власних фінансових ресурсів, призначених для цих цілей, а також залучених та позикових, їх оптимізацію за відповідними критеріями [1].

Власні кошти підприємств формуються внаслідок його фінансово-господарської діяльності. До їх складу входять: чистий прибуток, амортизаційні відрахування, строкові та поточні депозити, відсотки за наданими кредитами та мобілізовані внутрішні резерви.

До залучених джерел фінансування інвестиційної діяльності відносять кошти, надані на постійній основі, по яким може здійснюватися виплата власникам цих ресурсів доходу (у вигляді дивідендів чи процентів) і які можуть практично не повертатись власникам. До їх складу входять додаткова емісія акцій, додаткові внески (паї) у статутний капітал, цільове державне чи комерційне фінансування на безповоротній та безкоштовній основі, тощо.

Під позиковими джерелами фінансування інвестиційної діяльності розуміють грошові кошти, отримані в позику на визначений термін, які і підлягають поверненню з виплатою відсотків. До них включають: кошти, отримані від випуску облігацій, інших боргових зобов'язань, а також кредити банків, інших фінансово-кредитних установ, держави, різні види фінансового лізингу, що є альтернативою банківському кредитуванню [3].

Як правило, структура джерел фінансування інвестиційної діяльності змінюється залежно від фази ділового циклу підприємств: частка внутрішніх джерел знижується в періоди пробудження та підйому, коли підвищується інвестиційна активність, і зростає в періоди економічного спаду, що зумовлено зменшенням масштабів інвестування, скороченням пропозиції грошей та подорожчанням кредитних ресурсів. Крім того, співвідношення між внутрішніми та зовнішніми джерелами фінансування інвестицій у кожному конкретному випадку різне і залежить від трьох основних факторів: інвестиційних можливостей суб'єкта підприємницької діяльності; привабливості галузі; схеми фінансування інвестиційного проекту підприємства.

Схема або форма фінансування інвестицій залежить від вибору та поєднання джерел інвестиційних ресурсів, розрізняють: самофінансування, акціонування, боргове, дотаційне та змішане фінансування[2].

Для забезпечення ефективного управління формуванням інвестиційних ресурсів на підприємстві зазвичай розроблюється інвестиційна стратегія, яка покликана забезпечити стабільну інвестиційну діяльність відповідно до потреб розвитку підприємства, найбільш ефективно використання фінансових ресурсів за рахунок різних джерел, призначених для виконання цих завдань, а також фінансову стійкість підприємства на довготермінову перспективу.

Розробка стратегії формування інвестиційних ресурсів підприємства проходить такі основні етапи, як це показано на рис. 3.

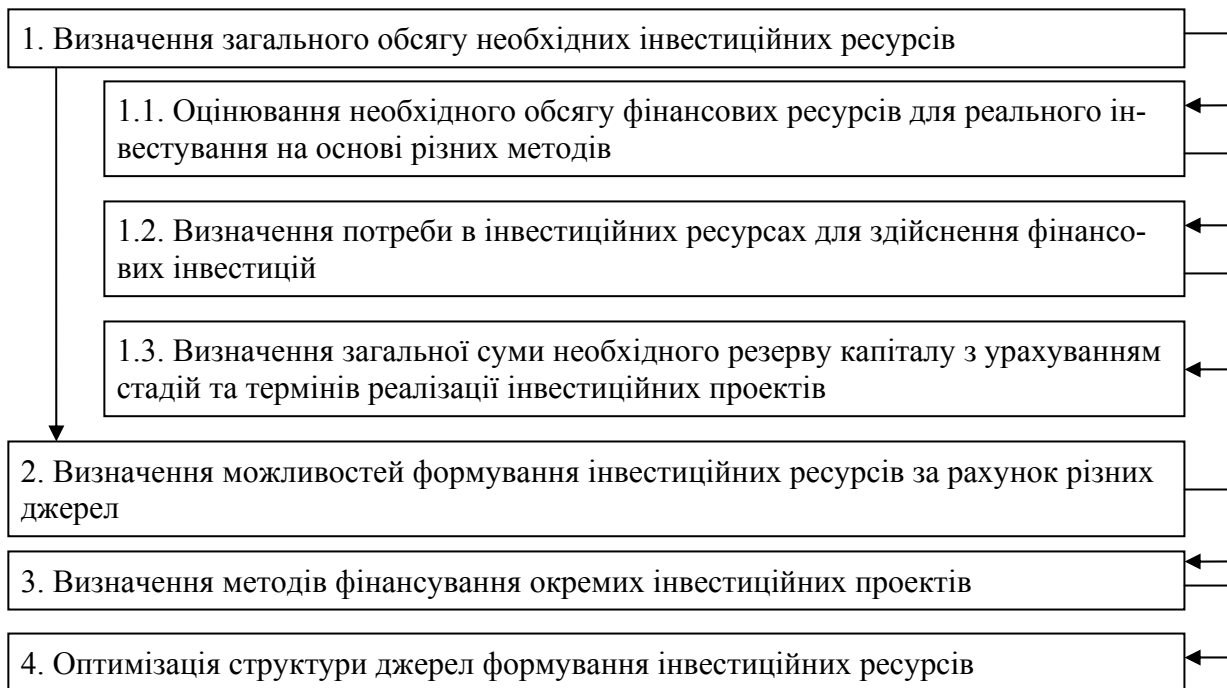

Рис. 3. Етапи стратегії формування інвестиційних ресурсів підприємства

Найскладнішим завданням управління формуванням інвестиційних ресурсів підприємства є визначення їх загальної потреби, яке полягає у розрахунку реально необхідного обсягу фінансових засобів, оскільки недостатній обсяг сформованих інвестиційних ресурсів призводить до збільшення періоду створення та освоєння виробничих потужностей підприємства, а в деяких випадках взагалі не дає можливості розпочати його операційну діяльність. В той же час, надлишковий обсяг сформованого капіталу призводить до неефективного використання активів, знижує норму дохідності та віддачу від інвестицій [3].

Висновки. Таким чином, визначення загальної потреби в капіталі та оптимізація джерел його залучення являє собою процес розрахунку реально необхідного обсягу інвестиційних ресурсів із різних джерел, що можуть бути ефективно використані на початковій стадії життєвого циклу підприємства. Вирішення цієї задачі досягається за допомогою різних методів, основними з яких є: балансовий, метод аналогій, нормативний, розрахунково-конструктивний, кривих освоєнь, оптимізаційного економіко-математичного моделювання.

Оптимізація джерел інвестиційних ресурсів є об'єктивною необхідністю при змішаній формі фінансування. Вона здійснюється за наступними критеріями: мінімізації середньозваженої вартості капіталу; мінімізації рівня фінансового ризику; мінімізації терміну окупності інвестицій; забезпечення високої фінансової стійкості компанії (фірми); максимізації рентабельності власного капіталу при різних співвідношеннях внутрішніх та зовнішніх джерел фінансування цієї діяльності.

Умови формування високих кінцевих результатів інвестиційної діяльності залежать від структури сформованих інвестиційних ресурсів. Оптимальна структура забезпечує фінансову рівновагу розвитку підприємства в процесі здійснення інвестиційної діяльності, з іншого боку неоптимальна структура – генерує ризики у фінансовій сфері підприємства, тобто приводить до банкрутства підприємства.

Література:

1. Азарова А.О. Методики оптимізації структури капіталу підприємства / А.О. Азарова, Л.А. Кілимник // Економіка: проблеми теорії та практики: збірник наукових праць ДНУ. – 2008. – Випуск 240 : В 5 т. – Т. I. – С. 137-145.
2. Борщ Л. М. Інвестування: теорія і практика: [навч. посіб.] / Борщ Л. М. – К. : знання, 2005. – 470с.
3. Брігхем Є. Ф. Основи фінансового менеджменту: [навч. посіб.] / Брігхем Є. Ф. – К. : «Ельга – Н», 1997. – 1000 с.
4. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність: [навч. посіб.] / Майорова Т. В. – К. : ЦУЛ, 2009 – 472 с.

УДК 331.102.344:332.122

СКЛАДОВІ ТА ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Теницька Н.Б., аспірант

Полтавський національний технічний університет ім. Юрія Кондратюка

У статті досліджено та узагальнено особливості сучасних підходів до трактування поняття «інтелектуальний потенціал». На основі проведеного аналізу сформовано власний підхід щодо визначення, виявлено складові та чинники формування інтелектуального потенціалу.

The article examines and summarizes the features of modern approaches to the interpretation of the term "intellectual potential." Based on the analysis formed his own approach to the definition found components and factors shaping intellectual potential.

Постановка проблеми. З метою забезпечення високих темпів інноваційного розвитку в країні сьогодні все більш актуалізується проблема формування й ефективного використання інтелектуального потенціалу суб'єктів економіки, що характеризується загальним рівнем розвитку освіти, науки і культури.

Одним із актуальних завдань дослідження інтелектуального потенціалу регіону є визначення складових та виявлення чинників, що мають вплив на його формування, розвиток і реалізацію. Дослідження чинників, які впливають на інтелектуальний потенціал регіону дасть змогу у подальшому визначитися із напрямками його формування та нарощення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній і зарубіжній літературі існує чимало фундаментальних праць, присвячених вивченню різноманітних аспектів інтелектуальної діяльності та інтелектуального потенціалу.

Важлива роль у формуванні теоретичних основ інтелектуального потенціалу належить таким зарубіжним ученим, як: К. Беккер, Д. Белл, П. Дракер, Л. Едвінссон, М. Мелоун, О. Тоффлер, Й. Шумпетер та інші.

Українські науковці почали активно досліджувати питання інтелектуалізації праці в 90-х роках ХХ ст. Значний внесок у розроблення методологічних засад зробили В. Куценко, О. Грішнова, І. Каленюк, О. Бутнік-Сіверський, А. Красовська, Ю. Канигін, К. Матусевич, С. Вовканич, Є. Панченко, В. Орищенко, М. Долішній, О. Яновський, С. Мочерний,